

**Mircea
Ivănescu**

Mircea Ivănescu (1931–2011) este unul dintre cei mai importanți poeți și traducători din literatura română. A fost o figură discretă a vieții literare, neafiliindu-se nici unei grupări sau direcții. Cu toate acestea, creația sa a influențat decisiv generațiile care se revendică de la poetici postmoderniste și textualiste. A absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea din București; a lucrat ca redactor la Agerpres și la revista *Lumea*, apoi la Editura pentru Literatură Universală și la Editura Univers. A debutat în volum în 1968; și-a publicat versurile, de o remarcabilă unitate valorică și stilistică, sub titluri voit banale. Traducerile sale din literatura universală (Joyce, Faulkner, Musil, Kafka, Broch, poezie engleză și americană etc.) au primit, ca și opera sa poetică, numeroase premii. Din anul 1980 s-a stabilit la Sibiu, unde a continuat să scrie poezie și eseu și să traducă. În 2012, la Editura Humanitas au apărut volumele *Măștile lui M.I.: Gabriel Liiceanu în dialog cu Mircea Ivănescu* și Mircea Ivănescu, *Cele mai frumoase poezii*, selecție și prefață de Gabriel Liiceanu.

Mircea Ivănescu versuri

ediție îngrijită, cuvânt înainte
și tabel cronologic de
Al. Cistelean

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Marieva Ionescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Emilia Ionașcu, Dan Dulgheru

Tipărit la R.A. Monitorul Oficial

© HUMANITAS, 2014

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IVĂNESCU, MIRCEA
Versuri / Mircea Ivănescu; ed., pref.: Al. Cistelean. –
București: Humanitas, 2014
ISBN 978-973-50-4332-2
I. Cistelean, Alexandru (ed.; pref.)
821.135.1-1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Versuri
1968

Dar sunt și amintiri adevărate

Și eu am umblat o dată cu o amintire
în mâini, strângând-o atent, să nu-mi scape.
(Îmi alunecase o dată – și se rostogolise de-a dura
pe jos. Am șters-o frumos, cu mâneca hainei,
nu mi-a fost frică. Amintirile mele sunt mingi –
nu se sparg niciodată. Numai că dacă-mi scapă,
din mâini, se pot rostogoli foarte departe –
și mi-e lene să mai alerg după ele, sau chiar
să mă întind la marginea mea, să-mi las mâna
din ce în ce mai lungă în jos, să fugăresc amintirea.
Îmi iau mai bine o alta. Și asta poate fi falsă.)
Și eu am umblat, deci, o dată cu o amintire
în brațe – (și mă gândeam, cu un rânjel
rău, că într-o carte celebră, nu mai știu cine
umbla cu propriul său cap prin infern, luminându-și
drumul). Și parcă nu e totuna?

Vorbe, vorbe, vorbe...

Trebuie alese vorbele cu grijă,
vorbele lasă urme – îți amintești
mai târziu de ele – așa cum și pașii rămân în zăpadă,
trebuie alese vorbele (însă e uneori atât de ușor
să știi să așezi vorbele unele lângă altele
să însemne ceva – ceva ce nu se mai așază
deloc exact peste ce știi tu cu adevărat
că e în tine – că simți.

Oricine poate să facă vorbe unele după altele –
oricine poate să vorbească – nu asta
e principalul – ar trebui poate alese
tocmai cuvintele care să nu spună prea mult.)
Și pe urmă, fiecare din vorbele acestea
ca niște urme pe zăpadă...

Joc livresc

Lumină de august – ce titlu frumos (dar ea nici nu a citit cartea). În august însă eu știu că lumina e spre seară ca un clopot decolorat cu gust de ierburi și mentă, și arde în fundul grădinii. În lumina aceasta să încercăm mai târziu s-o descriem – și să-i dăm să citească și ei? O, dar așa am mai scris de atâtea ori, mereu despre alte ființe – vorbele acestea au fost mereu amintiri despre lumina de seară, despre fulgii tăcuți de zăpadă, despre zgomotul sângeriu al focului pe câte o față când se apleca înspre flacăra la soba deschisă. Și pe urmă, ea nici n-a citit cartea cu lumina apăsătoare de vară (și acolo lumina de august nici nu se decolorează spre seară – e mereu o arșiță de început de după-amiază, și nu e vorba de ea, nu e vorba de ea).

Joc țepos

S-ar putea face o poveste sentimentală, spunând cum s-a oprit, aplecându-se peste masă, spre noi, și privind-ne dintr-o parte. Pe obrazii ei goi urca un cearcăn mereu spulberat de vânt.

Evitam s-o privim – pentru noi vorbele ei făceau ocoluri tot mai largi de timp sfâșiat. Ea era alături – ca într-un câmp răsturnat, în răsfrângere puteam urca pe mâinile ei

împiedicându-ne însă de inel – și aici oprindu-ne. Pe urmă, s-a ridicat și am rămas singuri. Ca un arici

cu țepile împinse în afară ne era așteptarea. Ea nici nu și-a mai întors capul. A plecat. Noi ne rostogoleam țepoși după ea.

Joc de șah

Sau se poate face un colind sentimentul acesta mereu mișcător
ca al apelor unei mlaștini, de unde noaptea numele ei
dansează încet ca o ceață. Pot sta în fața a două închipuiri
încremenite în jilțuri cu speteze înalte
și ascultându-mă. Și eu ca în fața Curții, cântând
amintiri disonante (care nu mai au nici o legătură cu ea),
dar care, asemenea unei melopei, își termină fiecă stază
cu numele ei. Și ei mă ascultă
(dar eu sunt într-o stare de spirit melodică,
cum mi-a spus stăpâna fluidă a chipurilor ce mă ascultă,
așteptând, cu mâinile sprijinite
de rezemătorile sculptate – și degetele ei urmăresc
inciziile încurcate în lemn, ca niște vorbe încete).
Dar eu i-am spus într-o seară fetei cu încheieturi subțiri
și voce fărâmicioasă – de care rar îmi amintesc,
fără emoție continuată – i-am spus
„în paharul acesta, prea mult deschis la gură
ca să-mi placă, este o băutură melodică“.
Și ea a băut, și s-a scuturat lent
– fără să participe la gest. Eu pot povesti despre asta acum
și, asemenea regelui și reginei într-un joc de șah,
ei mă ascultă în scaunele lor lent sculptate.
Dar cea despre care eu povestesc cu vorbe ocolite
pentru ei nu e reală.

Să ne mărturisim

Și citim undeva cum o fată tristă se întoarce
într-un sfârșit de după-amiază cu soare scăzut
acasă, și citește o carte foarte frumoasă în care
alunecă, asemenea constelațiilor, înțelesuri fără
să se mai suprapună vorbelor. Cartea aceea
despre care se spune aici am citit-o și eu –
și pot face acuma, cu amintirile despre ea,
un joc de cuvinte hieratice, ca și cu piesele
într-un joc oriental, pe care să le împing mereu către margine.
Și eu pot face o tristețe de seară despre care apoi
să povestesc, și eu pot face o nuvelă
despre serile singuratece ale unei fete amețite
de remușcările albe ale poemelor, și eu cred
că știi să vorbesc despre spaimile ca niște păianjeni
urcându-mi pe mâini, pe față, și eu...

Miopie

Seara ea îmi spune – astăzi mi-a ghicit în cafea
însăși Suzana, și-mi povestea cum fuge un bărbat
cu ochii rotunzi, bulbucăți, după mine – să însemne
asta că e un bărbat cu ochelari? (eu îmi scot
repede lentilele de pe nas și suflu în ele
s-alung ispitele) dar mai pe urmă –
spunea Suzana (povestește ea mai departe),
se face o cotitură și scapi – de asta mi-e frică și mie,
adaugă ea gânditoare. Văzută fără ochelari
fața ei este ca o părere – mă gândesc că am scris de demult
că legăturile mele cu timpul sunt ca o fugă
a unui nebun care vrea să se prindă
pe el însuși – și e întotdeauna câte o cotitură.
Pe urmă îmi pun ochelarii și totul reintră în normal.

Cuprins

Cuvânt înainte	
<i>(mică introducere în simfonia absenței)</i>	5
Tabel cronologic	13
<i>Versuri – 1968</i>	
Dar sunt și amintiri adevărate	27
Vorbe, vorbe, vorbe...	28
Joc livresc	29
Joc țepos	30
Joc de șah	31
Să ne mărturisim	32
Miopie	33
Proiect de singurătate	34
Lumină iernatică	36
Dans de iarnă	37
Resentiment	38
Prizmă	39
Ascultând muzică	42
La stânga lui	44
Poezia e altceva?	45
Folosirea timpului	46
Despre moarte ca revedere	48
Poveste scurtă	50
Palide stele	52
O vizită, seara	53
<i>Poeme – 1970</i>	
1. mopete în atmosfera lăuntrică	67
3. mopete și ipostazele	68

- 5. ipostaza blândă a câinelui de aer 69
- 9. prezentarea tinerei nefa 70
- 12. prezentarea prietenului tatălui lui vasilescu 71
- 14. prezentarea lui v înnopteanu 72
- 15. animale heraldice 73
- 16. despre înțelepciune 75
- 17. vizita 76
- 24. mopete și jocul de-a vitraliile 78
- 25. mopete n-a citit frumoasa fată din perth 79
- 27. prezentarea bufniței blonde și delicate 80
- 30. nostalgia serei 82
- 31. plimbare heraldică 83
- 33. însă și bufetul nurca 84
- 35. prezentarea lui el midoff 85
- 36. citirea cărții de vise 86
- 38. terribilia meditans 87
- La aniversara 88
- Lupta dintre îngeri și nori sau despre trăsnet 100
- O vizită, dimineața 111

Poesii – 1970

- 1. mopete și zeița după-amiezii 139
- 3. explicații complexe 140
- 7. mopete are moralul scăzut 141
- 8. mopete și landele sufletești 142
- 12. mopete și indiferența 143
- ireversibilitate 144
- How Like a Winter Has My Absence Been 145
- După-amiază 146
- S-a sfârșit toamna 147
- Amintire 148
- Joc în singurătate 149
- Portretul unei doamne 151

Dimineață la munte 152
Pentru mine o rază de soare
este ca un câine pentru un bătrân 153
Dramatis personae 157
Winter light 159
Joc strâmb 160
Falsă evanescență 161
Peisaj lăuntric 162
Seară 163
Studiu 164
Spaimă 167
Anecdota 168
Despre irealitatea amintirii 169
Esențialitate 170
Frica 171
Țărutul visat văzut de morții tineri 172

Alte versuri – 1972

fericire iernatică 175
despre nesinceritățile inoperante 176
de ce ne mai aducem aminte 177
dar dacă nici moartea nu mai există? 178
să facem tapiserie 179
consecvență 180
luciditate 181
plimbare prin ninsoare 182
rememorări hibernale 183
amintire pentru la vară 184
i promessi sposi 185
minciună? 186
pregătiri sufletești 187
frica de zăpadă 188
uitare livrescă 189

adevăruri labirintine 190
coboară noaptea 191
romanele lungi și reci, ca o coadă de șobolan... 192
desprindere 193
odihnă 194
acuma, parcă, mai bine 195
trece și asta 196
mari bătaii 197
jocul de-a lady hamilton 198
nici vorbă 199
perplexitate 200
asurzitoare iscare 201

Alte poeme – 1973

Liniște 205
* * * 206
Cetele îngerilor 207
Missa încoronării 208
Je est un autre 209
Nemulțumire 210
In memoriam E.S. 211
Reîntoarcere 212
Zăpadă 213
Piață cu pietre 214
Dimineața 215
Dimineața, ceva mai spre amiază 216
Plimbare 217
Scenă în parc 218
Iarna în copilărie 219
Vizita 220

Amintiri – 1973

I 225
II 226

III 227
X 228
XI 229
XVI 230
XXV 231
XXX 232
XXXIII 233

Poem – 1973

Preludiu 237
Descrierea scenei 238
Ploaie zdrențuită 240

Alte poezii – 1976

Imagine veche 243
Coridorul în copilărie 244
Perplexitate mereu 245
Încremenire 246
Dimineața în orașul vechi 247
Nocturnă mai spre început 248
Nocturnă mai spre sfârșit 249

Poesii nouă – 1982

înnoptând într-o cameră plină cu cărți 253
părându-ni-se, într-o cameră plină cu cărți,
 că se face dimineață – și nu e deloc adevărat 254
făcându-se dimineață într-o cameră plină cu cărți
 și pe urmă, când știam că trebuie să plecăm
 dintr-o cameră plină cu cărți, iată că se coboară
 – sau urcă – un glas. 256
arătându-mi-se drumul 257
prefăcându-mă că stau de vorbă cu o ființă 258
piesă de conversație 259

amintire din copilărie 260
pedeapsă reiterată 261
legături subțiri însă trainice 262
asta este o altă poveste 263
statua adolescentului cu capul de gorgonă 265
prăbușirea doctorului faustus 266
să ne vedem de scris 267

Poeme nouă – 1983

* * * 271

* * * 274

o vizită la amiază 277

o însemnare de a lui camil 282

farmecul încrezător și veselia exuberantă a tinereții 283

time must have a stop 285

pădurea de mesteceni 287

pădurea de mesteceni altfel văzută 288

după-amiază din copilărie 289

chiar adevărat? 291

sigur că nu cu vorbele 292

passacaglia 294

Alte poeme nouă – 1986

„cum își poartă smochinul smochinele pe crengi“ 299

asediul constantinopolelui 301

unde e viața mea? unde e viața mea? 303

imaginându-ne cum ar mai fi vacanța de iarnă 304

fuga profesoarei de muzică 306

aflând că ea nici nu dă importanță spuselor noastre 308

„nici nu știu când am trecut din apă pe pământ

iar de pe pământ în aer biciuit de ploaie“ 309

„nu mi-am mai văzut nici scrisul“ 311

„eu te aleg dintr-o materie amintind lumina și nesonoră ca ea“ 313

arachneisme 316
totul e doar dexteritate 318
nisip năpădindu-mi gura 319

Commentarius perpetuus (parabole) – 1986

lumea reprezentată pe scară la biblioteca astra 323
romantismul german sau
 parabolă despre sufletul romantic și visul 325
cinismul englez partea a doua sau continuarea parabolei
 despre muzică pe imagini de j. cocteau 328
câinele ieșind din apă sau cum să ne scuturăm de trecut 330

Versuri vechi, nouă – 1988

inițială inluminată 335
poezia este și ea o justificare? 336
meditație dimineața 337
gestul unuia – tolstoi? – scriindu-i propriei sale fantome 338
decât că vorbele ar trebui, totuși, să însemne ceva 339
dând ea acum realitate amiezii 340
dar să-i privim o clipă și ființa reală 341

Poeme vechi, nouă – 1989

intrarea în clișeu 345
„o, menadă, i-aș spune, la vederea ta...” 347
„o imagine veche, dar clară” 348
„zi senină, desăvârșită” 349

Commentarius perpetuus 2 (parabole) – 2003

privindu-i cu ochii minții 353
tot crezând că am mai putea începe – dar cum? 355
Bibliografie și referințe critice 357